

De zin der wereldgeschiedenis.

Dat is wel een mooi opschrift boven mijn stukje: de zin der wereldgeschiedenis! Maar het is voor ons meestal een vraag, een sceptische, soms wanhopige vraag: Waarom dit alles? Waarvoor? Waartoe? Nog liever zouden wij er een uitroep- teken achter willen zetten, een hoonend uitroep- teken. Wat een redeloos-wreede geschiedenis schijnt ons de historie der menscheit toe. Die kringloop van voorspoed en tegenspoed, die cirkel- gang van opgaan en verzinken! Enkele gelukkige oogenblikjes op z'n best, veel verdriet, erg veel!

Och, laat er de groote rampen maar buiten, de worgengel van de smart, de priem van den laster, de geescl van den oorlog, al die wreedheden en schandelijkheden zonder zin en zonder doel! Doe maar een oogenblik of dat alles niet bestond. Dan blijft er toch dat knagend verlangen, die honger, die leegheid, die nooit wordt vervuld. Goed bekeken is die leegheid 't ergste van alles! Je zoudt je ten slotte met den dood, zelfs met den naersten dood kunnen verzoenen, als je kon zeggen: ik heb het werkelijk goed gehad, ik ben zat, ik heb mijn portie! Maar ach, ons bestaan is één gierende schreeuw om leven, om geluk, om dat ééne, waarvan wij zouden kunnen zeggen: het is niet leeg, het is wat! Maar dat komt niet! Telkens gaat een jaar, telkens komt een nieuw, maar het brengt geen vervulling. Terwijl de mensch nog giert en grijpt, komt de dood en zegt kortaf: Tijd! O, het leven lijkt wel een rit in het racewagentje van een wielersbaan, je start, je botst, je hebt panne, je start opnieuw, je toert een baantje. Nét denk je: ik krijg den slag beet en daar gaat het fluitje: Uitstappen! Afgelopen! Zoo ons leven, zoo de menschen, zoo de volkeren! Wat bleef er over van het werken en streven der voorgelachten, van de culturen der menscheit? Een of ander oud boek, waarin wij een enkele maal een blik slaan om den tijd te dooden! Niks waard, allemaal niks waard!

Toch heeft de wereldgeschiedenis zin en heeft ons leven in die geschiedenis zin. De historie is van jaar tot jaar bedóeld. Daar heeft geen Bedoelnenstam gezworven door de woestijn, daar heeft geen dynastie gezeten op den troon van Egypte, daar is geen Ahasveros tyran geweest, daar is geen oorlog gevoerd, geen opstand gestreden, geen wet gemaakt of alles had zijn bedoe- ling en waarde. Het meeste daarvan kunnen wij niet naspeuren, die menschen hebben niet voor óns geleefd, maar voor Gó! Hij heeft hun dat wondere leven gegeven, dat mysterie van een bewust, wil- lend bestaan, opdat zij hun taak in Zijn wereld- plan zouden vervullen. Niets is leeg! O, óns is het wel leeg, ijdel, dan de ijdelheid zelf, zoo wij niet door het Woord geleid worden. Maar in zich- zelve is het niet leeg, het is gevuld met gedachten Gods! O, als wij dat maar eerst zien, als wij uit de mist, uit de doelloosheid verlost zijn! De wer- elddoorlog, de oorlogen daarvoor en daarna, de crisis, de vervolging der kerk, dat zinloos ver- morsen van menschenlevens, heel dat ijdele be- staan van onszelf: God, ik dank U, dat ik het zie, het is niet leeg, het is niet doelloos. Alles heeft zin, ieder kwartier heeft waarde, elke smart heeft haar taak. Ik dank U, Vader, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt en hebt ze den kinderken geopenbaard.

Het middelpunt van Gods werelddoorloosheid is de geboorte van Christus. Voor de menscheit zoo onbelangrijk, dat ons zelfs het preciese geboorte- jaar onbekend is, om van een datum te zwijgen. Over dit middelpunt der geschiedenis zwijgen de historici van dien tijd. Hoogstens een paar schimp- scheuten aan het adres van die sekte die overal tegengesproken wordt! Toch loopen de draden der Oude Geschiedenis samen bij de kribbe van den Menschenzoon. Alles was er om Hem voort te brengen, niet alleen Maria heeft Hem onder het hart gedragen, Hij was in Eva's schoot, in dien van Sara en Rebekka, van Hanna en Ruth, van de menscheit! Alles is in beweging om in Hem den Mensch Gods voort te brengen en uit Hem de menscheit Gods. Uit Hem is het volle leven, het jubelend, ware leven, één met God, één met de menscheit, één met de wereld, één met alle dingen die in den hemel en die op de aarde zijn. O, het is wel vreemd, wonderbaar! In de dagen van des Heilands geboorte is het Joodsche land als het ware een klein, lawaaiig Balkan-Staatje! In dat kleine landje ligt ergens een dood stadje, een Medemblikje, Bèthlehem! Toch beweegt zich daarheen de pelgrimstocht der menscheit en zet vandaar uit de historie haar loop voort, vol, zalig, want haar middelpunt is Jezus, de Zaligmaker!

Door het geloof verstaan wij, dat de eeuwen bereid zijn door het spreken Gods! (Hebreeën 11:3 vertaling Grosheide).

En in dat geloof zijn wij zalig, reeds nu, waar wij nog in het strijdperk van dit leven zijn.

N. B.

middel het „onder“ (in: onder-arbeider) te kort moet doen, als hij n.l. de „onzuivere lucht“ van het dipleurische verbond inademt.

Geen wonder, dat de debatten inzake het zelfonder- zoek zoo scheef loopen.

Want ook in dat debat komt het voorzetsel „mede“ in geding. Ik bedoel het schriftuurlijke leerbegrip, dat, althans naar de exegese der vaderen, poneert, dat onze geest „met“ Gods Geest getuigenis geeft, dat wij kin- deren Gods zijn. Onder voorzitterschap van Gomarüs is reeds over dat „met God mede-getuigen“ ge- handeld¹¹⁾. Denkt iemand nu werkelijk, dat dit bij de uitwerking van het actieve element in het zelf-onder- zoek, het met Gods Geest mede-getuigen moet worden gebracht in een o.f. valsch-alternatieve tegen-stelling met „onder God“ getuigen? Maar dat ware een vol- maakt misverstaan van al wat hierover gezegd is. Indien er eenig onderscheid mag worden aangegeven tusschen hen, die onder ons over dit zelfonderzoek spreken, dan zou het dit kunnen zijn, dat de één meer op het „onder“ God, en de ander meer op het „met“ God mede-getuigen den nadruk geneigd is te leggen. De groepeerings zou echter dan anders zijn dan in de kwestie, die Prof. Hepp ditmaal aansneet. Maar in dezen is van een alternatief gelukkig geen sprake. Bij niemand. Laat men dan ook niet inzake het mede- werkerschap van „mede“ en „onder“ een alter- natief gaan maken. Dat ware deformatie van beden- kelijke consequentie. Prof. Hepp wil deze deformatie niet. Maar ze dreigt bij hem wel degelijk daar, waar hij de aloude opvatting van het dipleurische verbond (waar- in het voorzetsel „mede“ ligt „verankerd“) onzuiver noemt. In dezen zin zeggen wij tot Prof. Hepp: uw gevoelen is niet in de Schrift verankerd. En tevens: in dit principiële uitgangspunt, dat ook het begrip „medewerker“ beheerscht, stelt ge U tegenover gangbare meeningen, en tegenover de vaderen.

En dit is dan ook de reden, waarom we Prof. Hepps eigen thetische uitspraken in dezen afwijzen moeten.

K. S.

11) Fide vero hac qui sunt praediti, praeterquam quod credunt, vere etiam ac certo ex certis rationibus se credere sciunt: I. quidem ex testimonio Sp. Sancti Spiritui nostro communicantibus esse Filios Dei (Ioann. Arnoldus, Theses Theologicae, sub praesidio Fr. Gomarü, Lugd. Bat., 1601, these 8).

Meewerken tot den vrede.

In „Amersfoortsche Kb.“ hebben eerst de duidelijke en degelijke artikelen gestaan, die Da Popma over de brochures van Prof. Hepp schreef. Thans komt er een artikel, geteekend S.

S. vraagt, dat men met strijden ophoude. Hij is echter niet die vraag aan het algemeene, en dus aan het verkeerde adres. Onzerzijds is al lang gezegd, dat we wilden ophouden, we hebben zelfs heel wat artikelen inzake de kwesties-Prof. Vollenhoven willen inhouden, toen we via de dagbladders uit V.U.-kringen zoo iets hoorden als: Prof. Hepp staakt den aanval. Maar toen we uit Friesland hoorden verzekeren: neen, het is zoo niet; en een andere stem uit Friesland, na verschijning van brochure IV, hoorden roepen: ziet ge wel, het is nog niet uit, welnu, nu gaan we kalm verder. Zoolang Prof. Hepp aanvalt, en Prof. Kuyper zoo partijdig in zwijgen en spreken manoeuvreert, als ik in de beide voorgaande nummers teekende, zullen we Prof. Hepp antwoord geven. Maar als hij wil ophouden, mij is 't dadelijk best. Ik heb nog nooit zijn wetenschappelijke meeningen bestreden, al ben ik 't er niet mee eens, voor een groot gedeelte.

Eén punt vraagt uit het artikel van S. opheldering. Hij schijnt te denken, dat ik me verbeeld, den vrede aan de kerken gebracht te hebben, op het oogenblik, dat ik een bespreking inzake Prof. Hepp beëindig. Hier- in vergist S. zich dan grondig. Ik verbeeld me alleen maar dit, dat door mijn bespreken van de zaak de vrede der kerken is bevorderd. Als iemand van Prof. Kuypers leeftijd pardoes voor den dag komt met redevoeringen als: „erger-dan-vóór-Assen“, en als hij dan er aan toevoegt: „onze dogmaticus zal 't wel gaan bewijzen, tolle, lege, neem, en lees“, dan schrik- ken de menschen. En als ik dan met de stukken aantoon, dat die aanvallen op alle saillant- punten ondeugdelijk zijn, dan is niet mijn zwijgen, maar mijn spreken een bijdrage tot de rust der kerken. Het zijn er niet zooveel meer, die onder den diepen indruk komen van de aanvallen van Prof. Kuyper en Hepp. Dat zal mij intusschen niet zorgeloos maken, en daarom ga ik door met argumentatie. Maar zóó is 't bedoeld geweest.

K. S.

Dr A. Kuyper Jr.

Verleden week kondigden we een antwoord aan Dr A. Kuyper Jr aan. We dachten toen, dat deze zijn artikelen reeds beëindigd had. Dat bleek een vergissing. We wachten dus nog even.

K. S.

Vragen in verband met de quaestie der „algemeene genade“. (III.)

Wij kunnen dat niet oplossen, ook niet ten aanzien van Pharaö. Maar dat is geene reden om óf den eenen term van dit vraagstuk, óf den anderen, te loochenen. Beide moeten wij ze vasthouden en blijven erkennen. En nu handhavende, dat Pharaö naar eigen vrije keus zich tegen den Heere verzet heeft, welbewust, opzettelijk, zoodat hij de straf van eigen zonde lijdt, mogen we daartegenover óf daarnaast ook zeggen, dat het voor hem beter ware geweest, nooit geboren, noch met die voortreffelijke gaven toegerust, noch tot de koninklijke heerschappij verheven en gekomen te zijn.

Hij zou dan de genoegens niet gekend en gesmaakt

hebben, die hij nu heeft mogen genieten. De dienst en eere, hem nu dagelijks, tientallen van jaren, bewezen, zouden hem ontgaan zijn. Hij zou niet, zooals nu, jaren en jaren lang, gelukkig geprezen en benijd zijn. Veel zou hij gemist hebben, dat hem nu in zoo volle en groote mate langen tijd ten deel is geworden.

Maar daar staat tegenover, dat dan zijn lot in het eeuwige verderf ook niet zoo schrikkelijk zou zijn, als het nu is, reeds eeuwen aaneen, en gelijk het eindeloos wezen zal in alle eeuwigheid. Aan Pharaö is veel ge- geven. Hij heeft dat niet naar het gebod of woord des Heeren, in Zijn dienste, en ten goede van Zijn volk, gebruikt. Van hem is en wordt daarom veel geëischt tot in de eindeloze eeuwigheid. Zijn lot is naar Gods openbaring in de Heilige Schrift erger, dan wanneer hij niet in die droeve mate en in zoo schrikkelijken zin had kunnen zondigen, doordat hij niet geboren ware, of geene bijzondere gaven ontvangen had, of niet koning over Egypte geworden ware. Want God vergeldt een ieder naar zijn werk, Ps. 62: 13.

Wanneer we dan nu wederom de vraag stellen, of het voor Pharaö genade te noemen is, dat hij geboren is geworden, zoo uitnemende gaven zich zag toebedeeld, tot de koningsmacht mocht klimmen, en in oppermacht heerschen, dan moeten we antwoorden: zijnerzijds on- verdiend en verbeurd, zeer zeker. En nu heeft hij veel mogen genieten jaren lang: lichamelijke genoegens, eere, allerlei, dat maar betrekkelijk aan weinigen ten deel valt, en velen, zeer velen hier op aarde moeten missen.

Maar toch ware het hem, gezien wat dat alles van- wege zijne zonde hem gebracht heeft, aan eeuwig on- dergang in smart en wroeging, beter, nooit geboren, nooit in die mate met op zichzelf heerlijke gaven ver- sierd, nooit tot de koningswaardigheid gekomen te zijn.

Kunnen we hier dus spreken van genade?

Mogen we bij wat Gods Woord ons openbaart over 's menschen verantwoordelijkheid en te wachten eeuwige vergelding, ons oog sluiten voor wat na zijn dood aan Pharaö is thuis gezocht en nu tot in eeuwigheid door hem geleden wordt? Mogen we bij het antwoord op zoo even gestelde vraag, of we bij Pharaö in wat hem op aarde aan goederen en macht ten deel is geworden, van genade mogen spreken, onze gedachten aftrekken van Gods eeuwig raad, die heel den werel- loop bepaalde ook ten aanzien van Pharaö, en die ook door, zoowel als ondanks, des schepsels handelen tot stand brengt, wat hij bevat, hetgeen ook geldt met betrekking tot Pharaö?

We zien, dat we hier met eene eenvoudige verwijzing naar het goede en genotvolle, dat de menschen op aarde nog mogen smaken, ondanks de inkomst der zonde in deze wereld, en met eene constatering, dat wij reeds door onzen zondeval in het Paradijs alles goeds ver- beurd hebben en geenerlei aanspraak op eenige ge- nieting kunnen laten gelden, nog niet gereed zijn met de vraag, of we ook ten aanzien van Pharaö en zijne geboorte en verheffing van genadebetoon kunnen spreken.

Deze vraag raakt diepere problemen.

▼

Denken we ook aan Judas, die den Heere verraden heeft.

Hij werd in Kanaän geboren niet alleen, maar ook als Israëliet, en wel in den tijd ongeveer, dat ook de Zone Gods vleesch werd. Ook had Judas uitnemende gaven, zoodat de Heere ook hem tot den engeren kring Zijner twaalfen verkoor, en hij in dien kring de kas beheerde. Hij ook mocht alle 's Heeren woorden hooren en Zijne wonderen zien. En hij evenzeer als de andere elf zag zich geroepen en bekrachtigd om als 's Heeren zendbode uit te gaan, het Koninkrijk Gods te prediken, zieken te genezen, duivelen uit te werpen, Matth. 10: 1-8.

Groote voorrechten heeft Judas mogen bekomen.

Hoevelen zouden die hem benijden.

En Judas had die niet verdiend, evenmin als de andere discipelen of apostelen. In zichzelf was hij ze onwaardig, en reeds door den zondeval in het Paradijs had ook hij die verbeurd.

Maar kunnen we desondanks van Judas' ontvangen dier heerlijke voorrechten, spreken als van een genade- betoon Gods jegens hem?

Onze Heiland, aankondigende Zijn verraad door Judas, zeide: De Zoon des menschen gaat wel henen gelijk van hem geschreven is, maar wee dien mensch door welken de Zoon des menschen verraden wordt! het ware hem goed zoo die mensch niet geboren ware geweest, Matth. 26: 24.

Zullen wij bij het hooren dier ontroerende woorden van genadebetoon jegens Judas spreken, van zijne begenadiging in de aanschouwing van het levenslicht, in de verkiesing tot discipel, in zoo nauwe verbinding met den Heere?

Ongetwijfeld wel in den zin van onverdiend en ver- beurd van Judas' kant, en van onverschuld van Gods kant. En ook in den zin van op zichzelf groote voor- rechten. Het waren geene kleine zaken, die Judas zich mocht zien toegedeeld.

Maar houdt genadebetoon niet nog meer in?

Stellig, Judas heeft het verraad gepleegd, niet door, maar ondanks zijne hooge bevoorrechtiging. Onze Heiland heeft tot het laatst toe alles gedaan, om Judas zich van zijne booze plannen te doen bekeeren. De schuld ligt geheel aan Judas' kant.

Maar ware bij Adams overtreden in het Paradijs Gods vloek over die zonde terstond in volle kracht doorgevoerd, de overige menscheit had niet geboren

(Zie vervolg op blz. 132)

renitect) te laten woordje „mede“, al bleef het te- n zin, en opdat de-track-theology- gger over den co²).

maar, deze theo- rekening te hou- zijde der ketters et begrip „mede- hadden ze daar- tegen dat begrip i zijn“. Dit ware nt al de geciteer- len, zonder even- rijts te geven, of opgevat wil zien.

Hepp heeft in ich nadrukkelijk ook der gerefor- op onjuiste wijze, volle waarde ge- noemt uitdrukke- werking van het zie noot 1); maar instructie, die ik ter Gods in het boorte, herschap- dewerker in in het monopoleu- rische. En dit is verhaaldelijk het bezigt voor het id met elkaar

Heiligen Geest, uding tusschen chtens het ver- g tusschen God weer pro captu wat Kuyper zegt. is, wetende, dat vaak vervalscht

egrip van „mede- dat het „mede“

A. Kuyper in zijn d, niet over de p wil!) er van grip. Dr Kuyper edeelte, ed. Kok, r (in het genade- tusschen hetgeen die niets anders chen helgen na nzelven geschiedt toñ theō (mede- rekent zijn eigen „). En in het niet- Locus de Foedere me betreft, daar- herschen... Daar- et Paulus (1 Cor. roñ theō (mede- is echter in het ischen, enz. ver- n toepassen eslistheid (moet) orte een werk is, ef, en alleen van moet het geleerd, dwaling, volgens n in den grond is. Daaruit volgt sief blijft ook na ochen en zijn, der geboorte- ngen van leven, eregrōs roñ theō

dezelfde periode, zoek naar voren- ng, om het voor- te geven, afdoen e“ (in: mede- dipleurisch ver- n aard des men- daardoor onver

Theologiae Chr. Non ego, sed gratia 15: 10, (non, gratia actum ministerii su- fert. Sumus etiam perarii Dei, 1 Cor. 11). Ecclesiastici minist- i zijn óvεργου theō n quidem iniri ad n naturalis homini- s facultates, revera ndanda et excitanda, espectu Dei agentis, παθητικός, passiv- (vinck, Leiden, bla- ei gratia et Spiritu sed et ενεργητικός, id est, ut loquimur s, praeparante, et ducente et conti- et agit, et eadem bekenden synergist- de relatie tusschen